

P. OVIDI NASONIS EPISTVLAE EX PONTO
LIBER PRIMVS

I. BRVTO

Naso Tomitanae iam non nouus incola terrae
hoc tibi de Getico litore mittit opus.
Si uacat, hospitio peregrinos, Brute, libellos
excipe dumque aliquo, quolibet abde modo.
Publica non audent intra monimenta uenire, 5
ne suus hoc illis clausurit auctor iter.
A, quotiens dixi: 'Certe nil turpe docetis,
ite, patet castis uersibus ille locus.'
Non tamen accedunt, sed, ut aspicias ipse, latere
sub lare priuato tutius esse putant. 10
Quaeris ubi hos possis nullo componere laeso?
Qua steterant Artes, pars uacat illa tibi.
Quid ueniant nouitate roges fortasse sub ipsa.
Accipe quodcumque est, dummodo non sit amor.
Inuenies, quamuis non est miserabilis index, 15
non minus hoc illo triste quod ante dedi.
Rebus idem titulo differt, et epistula cui sit
non occultato nomine missa docet.
Nec uos hoc uultis, sed nec prohibere potestis
Musaque ad inuitos officiosa uenit. 20
Quicquid id est, adiunge meis; nihil inpediit ortos
exule seruatis legibus Vrbe frui.
Quod metuas non est: Antoni scripta leguntur
doctus et in promptu scrinia Brutus habet.
Nec me nominibus furiosus confero tantis: 25
saeua deos contra non tamen arma tuli.
Denique Caesareo, quod non desiderat ipse,
non caret e nostris ullus honore liber.
Si dubitas de me, laudes admitte deorum
et carmen dempto nomine sume meum. 30
Adiuuat in bello pacatae ramus oliuae
proderit auctorem pacis habere nihil?
Cum foret Aeneae ceruix subiecta parenti,
dicitur ipsa uiro flamma dedisse uiam.
Fert liber Aeneaden, et non iter omne patebit? 35
At patriae pater hic, ipsius ille fuit.
Ecquis ita est audax ut limine cogat abire
iactantem Pharia tinnula sinistra manu?

Ante deum Matrem cornu tibicen adunco
 cum canit, exiguae quis stipis aera negat? 40
 Scimus ab imperio fieri nil tale Dianae;
 unde tamen uiuat uaticinator habet.
 Ipsa mouent animos superiorum numina nostros
 turpe nec est tali credulitate capi.
 En, ego pro sistro Phrygiiue foramine buxi 45
 gentis luleae nomina sancta fero.
 Vaticinor moneoque: locum date sacra ferenti;
 non mihi, sed magno poscitur ille deo,
 nec, quia uel merui uel sensi principis iram,
 a nobis ipsum nolle putate coli. 50
 Vidi ego linigerae numen uiolasse fatentem
 Isidis Isiacos ante sedere focos.
 Alter ob huic similem priuatus lumine culpam
 clamabat media se meruisse uia.
 Talia caelestes fieri praeconia gaudent, 55
 ut sua quid ualeant numina teste probent.
 Saepe leuant poenas ereptaque lumina reddunt,
 cum bene peccati paenituisse uident.
 Paenitet, o! si quid miserorum creditur ulli,
 paenitet et facto torqueor ipse meo. 60
 Cumque sit exilium, magis est mihi culpa dolori
 estque pati poenam quam meruisse minus.
 Vt mihi di faueant, quibus est manifestior ipse,
 poena potest demi, culpa perennis erit.
 Mors faciet certe ne sim, cum uenerit, exul; 65
 ne non peccarim mors quoque non faciet.
 Non igitur mirum, si mens mea tabida facta
 de niue manantis more liquescit aquae.
 Estur ut occulta uitata teredine nauis,
 aequorei scopulos ut cauat unda salis, 70
 roditur ut scabra positum rubigine ferrum,
 conditus ut tineae carpitur ore liber,
 sic mea perpetuos curarum pectora morsus,
 fine quibus nullo conficiantur, habent.
 Nec prius hi mentem stimuli quam uita relinquet 75
 quique dolet citius quam dolor ipse cadet.
 Hoc mihi si superi, quorum sumus omnia, credent,
 forsitan exigua dignus habebor ope,
 inque locum Scythico uacuum mutabor ab arcu.
 Plus isto duri si precer oris ero.

II. FABIO MAXIMO

Maxime, qui tanti mensuram nominis inples
et geminas animi nobilitate genus,
qui nasci ut posses, quamuis cecidere trecenti,
non omnis Fabios abstulit una dies,
forsitan haec a quo mittatur epistula quaeras, 5
quisque loquar tecum certior esse uelis.
Ei mihi! quid faciam? Vereor ne nomine lecto
durus et auersa cetera mente legas!
Videris! Audebo tibi me scripsisse fateri
< > 10
qui, cum me poena dignum grauiore fuisse
confiteor, possum uix grauiora pati.
Hostibus in mediis interque pericula uersor,
tamquam cum patria pax sit adempta mihi.
Qui, mortis saeuo gement ut uulnere causas, 15
omnia uipereo spicula felle linunt.
His eques instructus perterrita moenia lustrat
more lupi clausas circumeuntis oues,
at semel intentus neruo leuis arcus equino
uincula semper habens inresoluta manet; 20
tectata rigent fixis ueluti uelata sagittis
portaque uix firma submouet arma sera.
Adde loci faciem nec fronde nec arbore tecti
et quod iners hiemi continuatur hiems.
Hic me pugnantem cum frigore cumque sagittis 25
cumque meo fato quarta fatigat hiems.
Fine carent lacrimae, nisi cum stupor obstitit illis
et similis morti pectora torpor habet.
Felicem Nioben, quamuis tot funera uidit,
quae posuit sensum saxea facta mali! 30
Vos quoque felices, quarum clamantia fratrem
cortice uelauit populus ora nouo!
Ille ego sum lignum qui non admittar in ullum;
ille ego sum frustra qui lapis esse uelim.
Ipsa Medusa oculis ueniat licet obuia nostris, 30
amittet uires ipsa Medusa suas.
Viuius ut numquam sensu careamus amaro,
et grauior longa fit mea poena mora.
Sic inconsumptum Tityi semperque renascens
non perit, ut possit saepe perire, iecur. 40
At, puto, cum requies medicinaque publica curae

somnus adest, solitis nox uenit orba malis.
 Somnia me terrent ueros imitantia casus
 et uigilant sensus in mea damna mei.
 Aut ego Sarmaticas uideor uitare sagittas 45
 aut dare captiuas ad fera uincla manus
 aut, ubi decipior melioris imagine somni,
 aspicio patriae tecta relictæ meae
 et modo uobiscum, quos sum ueneratus, amici,
 et modo cum cara coniuge multa loquor. 50
 Sic ubi percepta est breuis et non uera uoluptas,
 peior ab admonitu fit status iste boni.
 Siue dies igitur caput hoc miserabile cernit,
 siue pruinosi Noctis aguntur equi,
 sic mea perpetuis liquefiunt pectora curis, 55
 ignibus admotis ut noua cera solet.
 Saepe precor mortem, mortem quoque deprecor idem,
 ne mea Sarmaticum contegat ossa solum.
 Cum subit, Augusti quæ sit clementia, credo
 mollia naufragiis litora posse dari. 60
 Cum uideo quam sint mea fata tenacia, frangor
 spesque leuis magno uicta timore cadit,
 nec tamen ulterius quicquam sperare precor
 quam male mutato posse carere loco.
 Aut hoc aut nihil est pro me temptare modeste 65
 gratia quod saluo uestra pudore queat.
 Suscipe, Romanae facundia, Maxime, linguae
 difficilis causae mite patrocinium.
 Est mala, confiteor, sed te bona fiet agente:
 lenia pro misera fac modo uerba fuga. 70
 Nescit enim Caesar, quamuis deus omnia norit,
 ultimus hic qua sit condicione locus.
 Magna tenent illud numen molimina rerum,
 hæc est caelesti pectore cura minor,
 nec uacat in qua sint positi regione Tomitæ 75
 quaerere—finitimo uix loca nota Getæ—
 aut quid Sauromatae faciant, quid Iazyges acres
 cultaque Oresteae Taurica terra deae
 quæque aliae gentes, ubi frigore constitit Hister,
 dura meant celeri terga per amnis equo. 80
 Maxima pars hominum nec te, pulcherrima, curat,
 Roma, nec Ausonii militis arma timet.
 Dant illis animos arcus plenæque pharetræ
 quamque libet longis cursibus aptus equus

quodque sitim didicere diu tolerare famemque 85
 quodque sequens nullas hostis habebit aquas.
 Ira uiri mitis non me misisset in istam,
 si satis haec illi nota fuisset humus.
 Nec me nec quemquam Romanum gaudet ab hoste
 meque minus, uitam cui dabat ipse, capi. 90
 Noluit, ut poterat, minimo me perdere nutu:
 nil opus est ullis in mea fata Getis.
 Sed neque cur morerer quicquam mihi comperit actum,
 et minus infestus quam fuit esse potest.
 Tunc quoque nil fecit, nisi quod facere ipse coegi; 95
 paene etiam merito parcior ira meo est.
 Di faciant igitur, quorum iustissimus ipse est,
 alma nihil maius Caesare terra ferat.
 Vtque diu sub eo, sic sit sub Caesare terra
 perque manus huius tradita gentis eat. 100
 At tu tam placido quam nos quoque sensimus illum
 iudice pro lacrimis ora resolue meis.
 Non petito ut bene sit, sed uti male tutius utque
 exilium saeuo distet ab hoste meum,
 quamque dedere mihi praesentia numina uitam, 105
 non adimat stricto squalidus ense Getes,
 denique, si moriar, subeam pacatius aruum
 ossa nec a Scythica nostra premantur humo
 nec male compositos, ut scilicet exule dignum,
 Bistonii cineres ungula pulset equi, 110
 et ne, si superest aliquis post funera sensus,
 terreat et manes Sarmatis umbra meos.
 Caesaris haec animum poterant audita mouere,
 Maxime, mouissent si tamen ante tuum.
 Vox, precor, Augustas pro me tua molliat aures, 115
 auxilio trepidis quae solet esse reis,
 adsuetaque tibi doctae dulcedine linguae
 aequandi superis pectora flecte uiri.
 Non tibi Theromedon crudusque rogabitur Atreus
 quique suis homines pabula fecit equis, 120
 sed piger ad poenas princeps, ad praemia uelox,
 quique dolet, quotiens cogitur, esse ferox,
 qui uicit semper, uictis ut parcere posset,
 clausit et aeterna ciuica bella sera,
 multa metu poenae, poena qui pauca coercet, 125
 et iacit inuita fulmina rara manu.
 Ergo tam placidas orator missus ad aures

ut propior patriae sit fuga nostra roga.
 Ille ego sum qui te colui, quem festa solebat
 inter conuiuas mensa uidere tuos, 130
 ille ego qui duxi uestros Hymenaeon ad ignes
 et cecini fausto carmina digna toro,
 cuius te solitum memini laudare libellos
 exceptis domino qui nocuere suo,
 cui tua nonnumquam miranti scripta legebas, 135
 ille ego de uestra cui data nupta domo est.
 Hanc probat et primo dilectam semper ab aeuo
 est inter comites Marcia censa suas
 inque suis habuit matertera Caesaris ante;
 quarum iudicio si quam probata, proba est. 140
 Ipsa sua melior fama laudantibus istis
 Claudia diuina non egisset ope.
 Nos quoque praeteritos sine labe peregrimus annos:
 proxima pars uitae transilienda meae.
 Sed de me ut sileam, coniunx mea sarcina uestra est: 145
 non potes hanc salua dissimulare fide.
 Confugit haec ad uos, uestras amplectitur aras—
 iure uenit cultos ad sibi quisque deos—
 flensque rogat precibus lenito Caesare uestris
 busta sui fiant ut propiora uiri.

III. RVFINO

Hanc tibi Naso tuus mittit, Rufine, salutem,
 qui miser est, ulli si suus esse potest.
 Reddita confusae nuper solacia menti
 auxilium nostris spemque tulere malis.
 Vtque Machaoniis Poeantius artibus heros 5
 lenito medicam uulnere sensit opem,
 sic ego mente iacens et acerbo saucius ictu
 admonitu coepi fortior esse tuo
 et iam deficiens sic ad tua uerba reuixi,
 ut solet infuso uena redire mero. 10
 Non tamen exhibuit tantas facundia uires
 ut mea sint dictis pectora sana tuis.
 Vt multum demas nostrae de gurgite curae,
 non minus exhausto quod superabit erit.
 Tempore ducetur longo fortasse cicatrix: 15
 horrent admotas uulnera cruda manus.
 Non est in medico semper releuetur ut aeger:

interdum docta plus ualeat arte malum.	
Cernis ut e molli sanguis pulmone remissus	
ad Stygias certo limite ducat aquas.	20
Adferat ipse licet sacras Epidaurius herbas,	
sanabit nulla uulnera cordis ope.	
Tollere nodosam nescit medicina podagram	
nec formidatis auxiliatur aquis.	
Cura quoque interdum nulla medicabilis arte	25
aut, ut sit, longa est extenuanda mora.	
Cum bene firmarunt animum praecepta iacentem	
sumptaque sunt nobis pectoris arma tui,	
rursus amor patriae ratione ualentior omni	
quod tua fecerunt scripta retexit opus.	30
Siue pium uis hoc, seu uis muliebri uocari,	
confiteor misero molle cor esse mihi.	
Non dubia est Ithaci prudentia, sed tamen optat	
fumum de patriis posse uidere focis.	
Nescio qua natale solum dulcedine cunctos	35
ducit et inmemores non sinit esse sui.	
Quid melius Roma? Scythico quid frigore peius?	
Huc tamen ex ista barbarus urbe fugit.	
Cum bene sit clausae cauea Pandione natae,	
nititur in siluas illa redire suas.	40
Adsuetos tauri saltus, adsueta leones—	
nec feritas illos inpedi—antra petunt.	
Tu tamen exilii morsus e pectore nostro	
fomentis speras cedere posse tuis.	
Effice uos ipsi ne tam mihi sitis amandi,	45
talibus ut leuius sit caruisse malum.	
At, puto, qua genitus fuero tellure carenti	
in tamen humano contigit esse loco:	
orbis in extremi iaceo desertus harenis,	
fert ubi perpetuas obruta terra niues.	50
Non ager hic pomum, non dulces educat uuas,	
non salices ripa, robora monte uirent.	
Neue fretum laudes terra magis, aequora semper	
uentorum rabie solibus orba tument.	
Quocumque aspicias, campi cultore carentes	55
uastaque quae nemo uindicat arua iacent.	
Hostis adest dextra laeuaque a parte timendus	
uicinoque metu terret utrumque latus:	
altera Bistonias pars est sensura sarisas,	
altera Sarmatica spicula missa manu.	60

I nunc et ueterum nobis exempla uirorum
 qui forti casum mente tulere refer
 et graue magnanimi robur mirare Rutili
 non usi reditus condicione dati.
 Zmyrna uirum tenuit, non Pontus et hostica tellus, 65
 paene minus nullo Zmyrna petenda loco.
 Non doluit patria Cynicus procul esse Sinopeus,
 legit enim sedes, Attica terra, tuas.
 Arma Neoclides qui Persica contudit armis
 Argolica primam sensit in urbe fugam. 70
 Pulsus Aristides patria Lacedaemona fugit,
 inter quas dubium quae prior esset erat.
 Caede puer facta Patroclus Opunta reliquit
 Thessalicamque adiit hospes Achillis humum.
 Exul ab Haemonia Pirenida cessit ad undam 75
 quo duce trabs Colcha sacra cucurrit aqua.
 Liquit Agenorides Sidonia moenia Cadmus,
 poneret ut muros in meliore loco.
 Venit ad Adrastum Tydeus Calydone fugatus
 et Teucrum Veneri grata recepit humus. 80
 Quid referam ueteres Romanae gentis, apud quos
 exulibus tellus ultima Tibur erat?
 Persequar ut cunctos, nulli datus omnibus aeuis
 tam procul a patria est horridiorue locus.
 Quo magis ignoscat sapientia uestra dolenti: 85
 quae facit ex dictis, non ita multa, tuis.
 Nec tamen infitior, si possint nostra coire
 uulnera, praeceptis posse coire tuis.
 Sed uereor, ne me frustra seruare labores
 nec iuuer admota perditus aeger ope, 90
 nec loquor hoc quia sit maior prudentia nobis,
 sed sum quam medico notior ipse mihi.
 Vt tamen hoc ita sit, munus tua grande uoluntas
 ad me peruenit consuliturque boni.

IV. VXORI

Iam mihi deterior canis aspergitur aetas
 iamque meos uultus ruga senilis arat,
 iam uigor et quasso languent in corpore uires
 nec iuueni lusus qui placuere iuuant
 nec, si me subito uideas, agnoscere possis, 5
 aetatis facta est tanta ruina meae.

Confiteor facere hoc annos, sed et altera causa est,
 anxietas animi continuusque labor;
 nam mea per longos si quis mala digerat annos,
 crede mihi, Pylio Nestore maior ero. 10
 Cernis ut in duris—et quid boue firmitus?—aruis
 fortia taurorum corpora frangat opus.
 Quae numquam uacuo solita est cessare nouali
 fructibus adsiduis lassa senescit humus.
 Occidet, ad circi si quis certamina semper 15
 non intermissis cursibus ibit equus.
 Firma sit illa licet, soluetur in aequore nauis
 quae numquam liquidis sicca carebit aquis.
 Me quoque debilitat series inmensa malorum
 ante meum tempus cogit et esse senem. 20
 Otia corpus alunt, animus quoque pascitur illis,
 inmodicus contra carpit utrumque labor.
 Aspice, in has partis quod uenerit Aesone natus,
 quam laudem a sera posteritate ferat.
 At labor illius nostro leuiorque minorque est, 25
 si modo non uerum nomina magna premunt.
 Ille est in Pontum Pelia mittente profectus
 qui uix Thessaliae fine timendus erat:
 Caesaris ira mihi nocuit, quem solis ab ortu
 solis ad occasus utraque terra tremit. 30
 Iunctior Haemonia est Ponto quam Roma Sinistro
 et breuius quam nos ille peregit iter.
 Ille habuit comites primos telluris Achiuae,
 at nostram cuncti destituere fugam.
 Nos fragili ligno uastum sulcauimus aequor, 35
 quae tulit Aesoniden, densa carina fuit.
 Nec mihi Tiphys erat rector nec Agenore natus
 quas fugerem docuit quas sequereturque uias.
 Illum tutata est cum Pallade regia Iuno:
 defendere meum numina nulla caput. 40
 Illum furtivae iuuere Cupidinis artes
 quas a me uellem non didicisset amor.
 Ille domum rediit, nos his moriemur in aruis,
 perstiterit laesi si grauis ira dei.
 Durius est igitur nostrum, fidissima coniunx, 45
 illo quod subiit Aesone natus opus.
 Te quoque, quam iuuenem discedens Vrbe reliqui,
 credibile est nostris insenuisse malis.
 O! ego—di faciant!—talem te cernere possim,

sumque fides huius maxima uocis ego
 qui, sterili totiens cum sim deceptus ab aruo,
 damnosa persto condere semen humo?
 Scilicet est cupidus studiorum quisque suorum 35
 tempus et adsueta ponere in arte iuuat.
 Saucius eiurat pugnam gladiator et idem
 inmemor antiqui uulneris arma capit.
 Nil sibi cum pelagi dicit fore naufragus undis
 et ducit remos qua modo nauit aqua. 40
 Sic ego constanter studium non utile seruo
 et repeto nollem quas coluisse deas.
 Quid potius faciam? Non sum qui segnia ducam
 otia: mors nobis tempus habetur iners.
 Nec iuuat in lucem nimio marcescere uino 45
 nec tenet incertas alea blanda manus.
 Cum dedimus somno quas corpus postulat horas,
 quo ponam uigilans tempora longa modo?
 Moris an oblitus patrii contendere discam
 Sarmaticos arcus et trahar arte loci? 50
 Hoc quoque me studium prohibent adsumere uires
 mensque magis gracili corpore nostra ualet.
 Cum bene quaesieris quid agam, magis utile nil est
 artibus his quae nil utilitatis habent.
 Consequor ex illis casus obliuia nostri: 55
 hanc messem satis est si mea reddit humus.
 Gloria uos acuat; uos, ut recitata probentur
 carmina, Pieriis inuigilate choris.
 Quod uenit ex facili satis est componere nobis,
 et nimis intenti causa laboris abest. 60
 Cur ego sollicita poliam mea carmina cura?
 An uerear ne non adprobet illa Getes?
 Forsitan audacter faciam, sed gloriior Histrum
 ingenio nullum maius habere meo.
 Hoc ubi uiuendum est, satis est, si consequor aruo, 65
 inter inhumanos esse poeta Getas.
 Quo mihi diuersum fama contendere in orbem?
 Quem fortuna dedit, Roma sit ille locus.
 Hoc mea contenta est infelix Musa theatro.
 Hoc merui, magni sic uoluere dei. 70
 Nec reor hinc istuc nostris iter esse libellis
 quo Boreas penna deficiente uenit.
 Diuidimur caelo quaeque est procul urbe Quirini
 aspicit hirsutos comminus ursa Getas.

Haec dea, cum fugerent sceleratas numina terras,
 in dis inuisa sola remansit humo. 30
 Haec facit ut uiuat fossor quoque compede uinctus
 liberaque a ferro crura futura putet.
 Haec facit ut, uideat cum terras undique nullas,
 naufragus in mediis brachia iactet aquis.
 Saepe aliquem sollers medicorum cura reliquit 35
 nec spes huic uena deficiente cadit.
 Carcere dicuntur clausi sperare salutem
 atque aliquis pendens in cruce uota facit.
 Haec dea quam multos laqueo sua colla ligantis
 non est proposita passa perire nece. 40
 Me quoque conantem gladio finire dolorem
 arguit iniecta continuitque manu:
 'Quid' que 'facis? lacrimis opus est, non sanguine', dixit,
 'saepe per has flecti principis ira solet'.
 Quamuis est igitur meritis indebita nostris, 45
 magna tamen spes est in bonitate dei.
 Qui ne difficilis mihi sit, Graecine, precare
 confer et in uotum tu quoque uerba meum.
 Inque Tomitana iaceam tumulatus harena,
 si te non nobis ista uouere liquet. 50
 Nam prius incipient turris uitare columbae,
 antra ferae, pecudes gramina, mergus aquas
 quam male se praestet ueteri Graecinus amico.
 Non ita sunt fati omnia uersa meis.

VII. MESSALINO

Littera pro uerbis tibi, Messaline, salutem
 quam legis a saeuis attulit usque Getis.
 Indicat auctorem locus? An nisi nomine lecto
 haec me Nasonem scribere uerba latet?
 Ecquis in extremo positus iacet orbe tuorum, 5
 me tamen excepto, qui precor esse tuus?
 Di procul a cunctis qui te uenerantur amantque
 huius notitiam gentis habere uelint.
 Nos satis est inter glaciem Scythicasque sagittas
 uiuere, si uita est mortis habenda genus. 10
 Nos premat aut bello tellus aut frigore caelum
 truxque Getes armis, grandine pugnet hiems,
 nos habeat regio nec pomo feta nec uuis
 et cuius nullum cesset ab hoste latus.

Cetera sit sospes cultorum turba tuorum,	15
in quibus, ut populo, pars ego parua fui.	
Me miserum, si tu uerbis offenderis istis	
nosque negas ulla parte fuisse tuos!	
Idque sit ut uerum, mentito ignoscere debes.	
Nil demit laudi gloria nostra tuae.	20
Quis se Caesaribus notus non fingit amicum?	
Da ueniam fasso, tu mihi Caesar eras.	
Nec tamen inrumpo quo non licet ire satisque est	
atria si nobis non patuisse negas.	
Vtque tibi fuerit mecum nihil amplius, uno	25
nempe salutaris quam prius ore minus.	
Nec tuus est genitor nos infitatus amicos,	
hortator studii causaque faxque mei,	
cui nos et lacrimas, supremum in funere munus,	
et dedimus medio scripta canenda foro.	30
Adde quod est frater, tanto tibi iunctus amore	
quantus in Atridis Tyndaridisque fuit:	
is me nec comitem nec dedignatus amicum est,	
si tamen haec illi non nocitura putas;	
si minus, hac quoque me mendacem parte fatebor:	35
clausa mihi potius tota sit ista domus.	
Sed neque claudenda est et nulla potentia uires	
praestandi ne quid peccet amicus habet.	
Et tamen ut cuperem culpam quoque posse negari,	
sic facinus nemo nescit abesse mihi.	40
Quod nisi delicti pars excusabilis esset,	
parua relegari poena futura fuit.	
Ipse sed hoc uidit, qui peruidet omnia, Caesar,	
stultitiam dici crimina posse mea.	
Quaque ego permisi quaque est res passa pepercit	45
usus et est modice fulminis igne sui.	
Nec uitam nec opes nec ademit posse reuerti,	
si sua per uestras uicta sit ira preces.	
At grauiter cecidi. Quid enim mirabile, si quis	
a loue percussus non leue uulnus habet?	50
Ipse suas etiam uires inhiberet Achilles,	
missa grauis ictus Pelias hasta dabat.	
Iudicium nobis igitur cum uindictis adsit,	
non est cur tua me ianua nosse neget.	
Culta quidem, fateor, citra quam debuit illa est,	55
sed fuit in fatis hoc quoque, credo, meis.	
Nec tamen officium sensit domus altera nostrum:	

hic illic uestro sub lare semper eram.
 Quaeque tua est pietas, ut te non excolat ipsum,
 ius aliquod tecum fratris amicus habet. 60
 Quid quod, ut emeritis referenda est gratia semper,
 sic est fortunae promeruisse tuae?
 Quod si permittis nobis suadere quid optes,
 ut des quam reddas plura precare deos.
 Idque facis, quantumque licet meminisse, solebas 65
 officii causa pluribus esse dati.
 Quo libet in numero me, Messaline, repone,
 sim modo pars uestrae non aliena domus,
 et mala Nasonem, quoniam meruisse uidetur,
 si non ferre doles, at meruisse dole.

VIII. SEVERO

A tibi dilecto missam Nasone salutem
 accipe, pars animae magna, Seuere, meae.
 Neue roga quid agam. Si persequar omnia, flebis:
 summa satis nostri si tibi nota mali.
 Viuimus adsiduis expertes pacis in armis 5
 dura pharetrato bella mouente Geta.
 Deque tot expulsis sum miles in exule solus:
 tuta—nec inuideo—cetera turba latet.
 Quoque magis nostros uenia dignere libellos,
 haec in procinctu carmina facta leges. 10
 Stat uetus urbs, ripae uicina binominis Histri,
 moenibus et positu uix adeunda loci.
 Caspius Aegisos, de se si credimus ipsis,
 condidit et proprio nomine dixit opus.
 Hanc ferus Odrysiis inopino Marte peremptis 15
 cepit et in regem sustulit arma Getes.
 Ille memor magni generis uirtute quod auget,
 protinus innumero milite cinctus adest
 nec prius abscessit merita quam caede nocentum
 20
 At tibi, rex aeuo, detur, fortissime nostro,
 semper honorata sceptrum tenere manu,
 teque, quod et praestat—quid enim tibi plenius optem?—
 Martia cum magno Caesare Roma probet.
 Sed memor unde abii, queror, o iucunde sodalis, 25
 accedant nostris saeua quod arma malis.
 Vt careo uobis, Stygias detrusus in oras,

quattuor autumnos Pleias orta facit.
 Nec tu credideris urbanae commoda uitae
 quaerere Nasonem: quaerit et illa tamen. 30
 Nam modo uos animo, dulces, reminiscor, amici,
 nunc mihi cum cara coniuge nata subit,
 aque domo rursus pulchrae loca uertor ad Vrbis
 cunctaque mens oculis peruidet illa suis.
 Nunc fora, nunc aedes, nunc marmore tecta theatra, 35
 nunc subit aequata porticus omnis humo,
 gramina nunc Campi pulchros spectantis in hortos
 stagnaque et euripi Virgineusque liquor.
 At, puto, sic Vrbis misero est erepta uoluptas,
 quolibet ut saltem rure frui liceat! 40
 Non meus amissos animus desiderat agros
 ruraque Paeligno conspicienda solo
 nec quos piniferis positos in collibus hortos
 spectat Flaminiae Clodia iuncta uiae,
 quos ego nescio cui colui, quibus ipse solebam 45
 ad sata fontanas, nec pudet, addere aquas,
 sunt ubi, si uiuunt, nostra quoque consita quaedam,
 sed non et nostra poma legenda manu.
 Pro quibus amissis utinam contingere possit
 hic saltem profugo glaeba colenda mihi! 50
 Ipse ego pendentis, liceat modo, rupe capellas,
 ipse uelim baculo pascere nixus oues.
 Ipse ego, ne solitis insistant pectora curis,
 ducam ruricolae sub iuga curuae boues
 et discam Getici quae norunt uerba iuuenti 55
 adsueta illis adiciamque minas.
 Ipse manu capulum pressi moderatus aratri
 experiar mota spargere semen humo.
 Nec dubitem longis purgare ligonibus herbas
 et dare iam sitiens quas bibat hortus aquas. 60
 Vnde sed hoc nobis minimum quos inter et hostem
 discrimen murus clausaque porta facit?
 At tibi nascenti, quod toto pectore laetor,
 nerunt fatales fortia fila deae.
 Te modo Campus habet, densa modo porticus umbra, 65
 nunc in quo ponis tempora rara forum;
 Vmbria nunc reuocat nec non Albana petentem
 Appia feruenti ducit in arua rota.
 Forsitan hic optes ut iustam subprimat iram
 Caesar et hospitium sit tua uilla meum. 70

Terra uelim propior nullique obnoxia bello
detur: erit nostris pars bona dempta malis.

IX. COTTAE MAXIMO

Quae mihi de rapto tua uenit epistula Celso
protinus est lacrimis umida facta meis,
quodque nefas dictu fieri nec posse putauī,
inuitis oculis littera lecta tua est.

Nec quicquam ad nostras peruenit acerbius aures, 5
ut sumus in Ponto, perueniatque precor.
Ante meos oculos tamquam praesentis imago
haeret et extinctum uiuere fingit amor.
Saepe refert animus lusus grauitate carentes,
seria cum liquida saepe peracta fide. 10
Nulla tamen subeunt mihi tempora densius illis
quae uellem uitae summa fuisse meae,
cum domus ingenti subito mea lapsa ruina
concidit in domini procubuitque caput.

Aduit ille mihi, cum me pars magna reliquit, 15
Maxime, Fortunae nec fuit ipse comes.
Illum ego non aliter flentem mea funera uidi
ponendus quam si frater in igne foret.
Haesit in amplexu consolatusque iacentem est
cumque meis lacrimis miscuit usque suas. 20
O quotiens uitae custos inuisus amarae
continuit promptas in mea fata manus!
O quotiens dixit: 'Placabilis ira deorum est:
uiue nec ignosci tu tibi posse nega!'

Vox tamen illa fuit celeberrima: 'Respice quantum 25
debeat auxilium Maximus esse tibi.
Maximus incumbet, quaque est pietate, rogabit
ne sit ad extremum Caesaris ira tenax,
cumque suis fratris uires adhibebit et omnem,
quo leuius doleas, experietur opem.' 30
Haec mihi uerba malae minuerunt taedia uitae:
quae tu ne fuerint, Maxime, uana caue.
Huc quoque uenturum mihi se iurare solebat
non nisi te longae ius sibi dante uiae.

Nam tua non alio coluit penetralia ritu 35
terrarum dominos quam colis ipse deos.

Crede mihi, multos habeas cum dignus amicos,
 non fuit e multis quolibet ille minor,
 si modo non census nec clarum nomen auorum,
 sed probitas magnos ingeniumque facit. 40
 Iure igitur lacrimas Celso libamus adempto,
 cum fugerem, uiuo quas dedit ille mihi;
 carmina iure damus raros testantia mores,
 ut tua uenturi nomina, Celse, legant.
 Hoc est quod possum Geticis tibi mittere ab aruis; 45
 hoc solum est istic quod licet esse meum.
 Funera non potui comitare nec ungere corpus
 atque tuis toto diuidor orbe rogis.
 Qui potuit, quem tu pro numine uiuus habebas,
 praestitit officium Maximus omne tibi. 50
 Ille tibi exequias et magni funus honoris
 fecit et in gelidos uertit amoma sinus
 diluit et lacrimis maerens unguenta profusis
 ossaque uicina condita textit humo.
 Qui quoniam extinctis quae debet praestat amicis, 55
 et nos extinctis adnumerare potest.

X. FLACCO

Naso suo profugus mittit tibi, Flacce, salutem,
 mittere rem si quis qua caret ipse potest.
 Longus enim curis uitiatum corpus amaris
 non patitur uires languor habere suas.
 Nec dolor ullus adest nec febribus uror anhelis 5
 et peragit soliti uena tenoris iter.
 Os hebes est positaeque mouent fastidia mensae
 et queror, inuisi cum uenit hora cibi.
 Quod mare, quod tellus adpone, quod educat aer,
 nil ibi quod nobis esuriatur erit. 10
 Nectar et ambrosiam, latices epulasque deorum,
 det mihi formosa gnaua luuenta manu,
 non tamen exacuet torpens sapor ille palatum
 stabit et in stomacho pondus inerte diu.
 Haec ego non ausim, cum sint uerissima, cuiuis 15
 scribere, delicias ne mala nostra uocet.
 Scilicet is status est, ea rerum forma mearum
 deliciis etiam possit ut esse locus!
 Delicias illi precor has contingere, si quis
 ne mihi sit leuior Caesaris ira timet. 20

Is quoque qui gracili cibus est in corpore somnus
non alit officio corpus inane suo,
sed uigilo uigilantque mei sine fine dolores,
quorum materiam dat locus ipse mihi.

Vix igitur possis uisos agnoscere uultus 25
quoque ierit quaeras qui fuit ante color.

Paruus in exiles sucus mihi peruenit artus
membraque sunt cera pallidiora noua.

Non haec inmodico contraxi damna Lyaeo:
scis mihi quam solae paene bibantur aquae. 30

Non epulis oneror, quarum si tanger amore,
est tamen in Geticis copia nulla locis.

Nec uires adimit Veneris damnosa uoluptas:
non solet in maestos illa uenire toros.

Vnda locusque nocent et causa ualentior istis, 35
anxietas animi, quae mihi semper adest.

Haec nisi tu pariter simili cum fratre leuares,
uix mens tristitiae nostra tulisset onus.

Vos estis fracto tellus non dura phaselo
quamque negant multi uos mihi fertis opem. 40

Ferte, precor, semper, quia semper egebimus illa,
Caesaris offensum dum mihi numen erit.

Qui meritam nobis minuat, non finiat iram,
suppliciter uestros quisque rogate deos.